

Sprogstart

Kvalitativ evaluering – intern læring i Projekt Sprogstart

Der er i forbindelse med projekt "Sprogstart" afholdt et fokusgruppeinterview med udvalgte Sprogstarts medarbejdere. Interviewet har fokus på den interne læring, kommunikation og samarbejde og rollen som medarbejdere i projektet. I organiseringen af projektet har medarbejderne haft forskellige niveauer af inddragelse og arbejde i projektet. Dette understøtter virkeligheden i projektet, hvor nogle medarbejdere har været med i udarbejdelsen af projektets formål og materialer, andre været tilknyttet som medarbejdere gennem et fastlagt forløb og endelig medarbejdere med vikarierende eller løst tilknytning til projektet. Formålet var derfor at undersøge, hvordan projektet i en helhedsbetragtning kan opfattes, trods en virkelighed, hvor der er stor forskel på medarbejdernes deltagelsesniveau.

Overordnet kan det dog i høj grad siges, at missionen er lykket. Medarbejderne føler sig inddraget i projekt "Sprogstart", dets mission og metode.

Der har til udarbejdelsen af dette interview været tre faser af empiriindsamling. I første omgang observationer fra "Sprogstart" projektets arbejds- og temadag på Aalborg Bibliotekerne d. 6. september. Her blev der i samarbejde med projektgruppen identificeret tre områder, som særligt virkede vigtige at belyse. Disse var baseret på de respons, som temadagen havde belyst. Denne temadag belyste tre overordnede udfordringer; forberedelsen af medarbejdere, gennemførelsen og samarbejdet med daginstitutionerne og endelig medarbejderrollen. Ud fra disse er der udarbejdet to indsats; den ene er et internt spørgeskema, som skal følge op på de enkelte kasser (materialeposer) og evaluere fra forløb til forløb på Brønderslev Bibliotek og Aalborg Bibliotekerne. Her vil det blive muligt at identificere mere konkrete udfordringer, som kan knytte sig til den enkelte dag eller Sprogstartspose. Den anden er et kvalitativt fokusgruppeinterview ligeledes med medarbejdere fra Brønderslev og Aalborg. Resultaterne heraf kan læses i det efterfølgende, citaterne i dette sammenskriv er fra det afholdte fokusgruppeinterview, og er i denne sammenhæng anonymiseret.

Som det første spørgsmål blev de deltagende medarbejdere spurgt til projektets formål. Her var der bred enighed om, at projektet har fokus på forbedringer af børns sprog med litteraturen som metode.

"Hvilken (om formålet) indsats bibliotekerne og litteraturen kan påvirke børns sprogforståelse og kompetencer, og det skal der gerne komme konkrete værktøjer ud af. Hvordan man kan styrke de kompetencer børnehaver og biblioteker imellem. Bibliotekar, pædagog og børn skal have en god oplevelse"

Der var en overordnet konsensus omkring, at projektet havde et godt formål, og det gav medarbejderne ny forståelse af, hvad det er børnelitteraturen kan. Hvordan den virker uden at være en skolebog eller et bearbejdet materiale, men har egne kvaliteter, som er helt unikke ved litteraturen.

”Langsigtet skal bibliotekerne løfte sprogmiljøet og være med til at løfte deres sprogindsats. Det er ikke mening, at bibliotekerne skal overtage pædagogernes rolle. Så det skal ses som et samarbejde. Vi skal løfte sprogniveauet”

Medarbejderne har også den opfattelse, at det er her biblioteket kan gøre en afgørende forskel, at via litteraturen kan de understøtte børnenes udvikling uden, at de skal være en anden faglighed eller gå ind på det pædagogiske personales faglighed. Projektet har litteraturen i centrum, og det giver helt nye indblik i, hvad litteraturen kan bruges til.

”Det mest lærerige i det har været det at formidle litteraturen på en anden måde, hvor det bliver brugt på en lærerig måde, hvor det tit er sociale kompetencer normalt, bøger om venskab og sådan”

Kommunikation

Informationerne omkring projektet har været grundige, også selv om medarbejderne har følt, at projektdesignet omkring screeninger har været omfattende og svært at forstå i sin helhed. Det komplicerede er forskningsdesignet, hvor børn i bestemte grupper skal undersøges i bestemte forløb og sprogscreens herudfra. Udfordringen er, at den enkelte medarbejder ikke bare kan være ligeglad med denne forskningsmæssige opbygning af projektet, fordi det skal forklares ude i daginstitutionerne.

”Der har aldrig været forkert info, men rigtigt meget. Og det vi har fået at vide har passeret i virkeligheden. Altid haft en følelse af, at man kunne stille spørgsmål til projektstyrgruppen og så forvente et svar på det spørgsmål. Alle de spørgsmål der kunne opstå i løbet af de otte uger, har man altid kunne stille og så få et svar som var klart. Jeg har holdt min kommunikation på mail, så jeg har kunne læse det igennem. Men man skal så lige ringe og sige til pædagogerne, at man har sendt en mail”

Interviewet understreger dog, at den interne kommunikation og sikkerhedsnet har været særdeles velfungerende, og der i alle projektets faser har været meget hjælp at hente. I den anden fase af projektet er den tilknyttede Facebookside også kommet til at fungere efter hensigten. I starten var den fortrinsvis brugt af projektets arbejdsgruppe og ikke af de enkelte medarbejdere. Dette har ændret sig efter temadagen i Aalborg i september 2017, hvor der var fokus på bedre brug af facebook siden. Her forpligtede arbejdsgruppen i projektet sig på, at de altid ville besvare og kommentere indlæg. Medarbejderne i projektet føler, at de her kan få tips og ideer. Dertil kommer også fornemmelsen af, at de er sammen i et projekt og kan spare med hinanden.

”Det med Facebook har fungeret godt!”

Projektet i praksis – gennemførelse

Projektet har været let at gå til med de færdige poser, som har haft et meget beskrivende niveau. Der er i interviewet bred enighed om, at det har været godt beskrevet og let at gå til med gode materialer. Der er dog stor forskel på, hvordan de forskellige forløb har fungeret, og hvordan børnene har taget i mod de

Bilag 2

mange gentagelser. Nogle af forløbene har givet uendelige muligheder for at bygge på og skrue op og ned for niveauet, mens andre har virket kedelige. Når der dog blev talt om konkrete poser, var det dog lidt forskelligt, hvilke poser, der har virket bedst. Det må derfor konkluderes, at det både handler om den enkelte medarbejders engagement, men også om målgruppen i børnehaven. Nogle af daginstitutionerne har mange tosprogede børn, mens andre udelukkende har etnisk danske børn, her kan materialeposer have meget forskellig respons fra børnene.

På det enkelte medarbejderniveau har udfordringerne også været forskellige. Nogle af poserne indeholder digitalt indhold, som kræver internet, projektor og mulighed for at afspille musik. For nogle medarbejdere har det været en bekymring forinden, om de nu ville kunne få det til at fungere, og det har også til tider været svært at få det til at fungere.

”Men jeg har haft det svært med elektronik. Første gang med filmen fungerede det bare mega godt. Men i den anden børnehave manglede der et stik til projektoren, og så fik de fat i lederen så der gik lige ti minutter af tiden.”

Generelt er alle dog enige om, at de vokser med opgaven og også finder ud af at pakke de ting, de har brug for hjemmefra, således der ikke bliver for mange udfordringer ude i den enkelte daginstitution. Der har været brug for selv at skulle opsøge materialet fx gennem YouTube, men medarbejderne har også kunnet sparre med hinanden eller brugt Facebooksiden til at få ideer til at gennemføre på bedst mulig vis.

”Jeg har ikke kendt halvdelen af sangene og så har jeg brugt YouTube. Og dem jeg kendte har jeg så brugt. Men andre har jeg tænkt: Det bliver ikke denne gang. Men ellers har det været velbeskrevet de manualer, der har været og 9 ud af 10 gange har jeg brugt dem. Det har været let nok at komme ind i.”

For andre medarbejdere har der været andre udfordringer, fx hvis de ikke kender sangene, eller har været utrygge ved at skulle synge foran børn, de ikke kender – og ikke mindst tilhørende pædagoger.

”Jeg måtte øve at synge derhjemme. Grænseoverskridende at sidde og synge med pædagogerne og børnene. Men det følte som en sejr at gøre det. ”Mariehønen Evigglad” – godt med planchen, man kunne gemme sig bagved. Men jeg må indrømme, at er der presset tid, så har jeg nedprioriteret sangene, men jeg har fundet ud af, at det at synge rykker helt vildt, og nu gør jeg det. Jeg rappede heller ikke først. Men jeg pressede mere på i forløb to, som at de skulle svare. Og så rappede jeg!”

Samarbejde – på tværs af faggrupper

Den store udfordring i projektet er klart at skulle arbejde ud af biblioteket og i en anden arena og kontekst. Mange af medarbejderne har været i daginstitutioner før, eller haft besøg af daginstitutioner før, men den ægte udfordring er at skulle være ansvarlig for et forløb, der i så høj grad involverer institutionen og børnene.

Relationen til den enkelte daginstitution synes dog at være mere frugtbar, når medarbejderne også arbejder i daginstitutionens nærområde.

”Relationen til børnehaven bliver meget stærkere i forhold til lokalbibliotekerne – og det bliver mindre i forhold til dem jeg ikke ser, for jeg er ikke der, hvor de kommer (på biblioteket).”

Det kan klart fra medarbejdernes synspunkt gøres til en konklusion, at projektets resultater fremmes, når det er en medarbejder børnene kan møde på deres lokale bibliotek, som er tilknyttet den enkelte daginstitution. Den synergieffekt der kommer, når børnene i deres fritid møder ”deres” sprogstartsmedarbejder på biblioteket, gør en stor forskel.

Projektet sætter medarbejderne i helt nye roller, som er særdeles udfordrende, og krævende for at skulle indgå i denne tætte relation med daginstitutionerne. Der har også i personalegrupperne på de enkelte biblioteker været negative fortællinger, som klart påvirker de forventninger nye medarbejdere går ind til projektet med. Alle oplever, at projektet er en helt ny måde at samarbejde med daginstitutionerne på.

”Det at stå i en ny rolle er både det mest grænseoverskridende og spændende – at det er en helt ny rolle jeg har. Selv om jeg har underholdt rigtigt meget, men det her var ikke bare underholdning, der var også et formål, der skulle komme ud af det.”

Hverdagen i daginstitutionerne er meget forskellige fra hverdagen på biblioteket, og det har givet mange udfordringer. Særligt med de sprogscreeninger som skulle udarbejdes på papir og indsamles. Her bliver det meget tydeligt den forskel, der er på de forskellige praksisser. Der kan fx ikke mailer direkte til alle medarbejdere i daginstitutionerne, og ikke alle svarer eller se mailene i løbet af dagen.

Arbejdsrutinerne er også meget forskellige og forventningerne til, om daginstitutionerne har været parate til besøg eller om det er mere tilfældigt om børnene var klar til sprogstart, når bibliotekets personale mødte op. Nogle daginstitutioner har gjort meget ud af at informere børnene og deres forældre, mens andre steder har projektet været nærmest usynligt.

”Man følte sig velkommen, men i starten skulle der lige findes en rytme for hvor lang tid, der skulle bruges, men pædagogerne er fuldstændig ligeglade med tid. Der har været gange, hvor de har glemt at jeg kom, eller de ikke var helt forberedte eller parate – det har været en oplevelse stort set hver gang hvor der skulle bruges 5 minutter på at finde ud af det praktiske. Jeg har været meget overbærende.”

Samarbejdet kræver altså stor tålmodighed fra begge parter og forståelse for hinandens arbejdsliv.

Medarbejderrolle

Det er samlet set tydeligt, at projektet udfordrer bibliotekets personale til at arbejde på helt nye måder, i nye sammenhænge og udfordrer egen arbejdspraksis. Der er i de aktive perioder af projektet et stort arbejdspress, som betyder andre opgaver må vige. Det bliver ikke altid taget lige godt imod af andre kollegaer, at der er så meget aktivitet uden for biblioteket. Der er også en tendens til, at projektet udfordrer ens faste opgaver, hvor det opleves, at de bliver nedprioriteret og det er en stressende faktor.

”Helt klart at vi ikke har fået andet, vi ikke skal lave. Udfordring er at personalet er taget fra vagten, fordi folk var i Sprogstart, for vi har ikke folk til at kunne både at have åbnevagt og Sprogstart, på den måde kan det godt føles lidt barskt. Men jeg vil også

Bilag 2

sige, at det er sundt, at flere får fokus på formidling til børnene, og bare går ind og gør det. Lige nu er der jo pludseligt 15-20 stykker, som er inde i god børnelitteratur.”

Dog er det også meget tydeligt, at projektet virker som et kompetenceforløb, hvor medarbejderne udvikler sig, og får nye øjne på egen praksis og faglighed. Det handler både om, hvordan medarbejderne personligt tilgår opgaven og har det med den, men også om fornemmelsen af, at det er okay, at alt ikke kan være planlagt på forhånd.

”Jeg havde det svært de første to uger hvor jeg læste manualen meget intenst. Men på tredje uge slap jeg tøjlerne og sagde ”vi gør det så godt vi kan” og det tror jeg der er kommet kompetencer ud af. Kaoshåndtering.”

Medarbejderne får nyt syn på egen praksis og muligheder, det er særligt tydeligt ved det personale som møder børnene igen på biblioteket, men generelt giver projektet mod på at gentænke børnelitteraturen i nye aktive praksisser. Relationen til børn i den specifikke aldersgruppe udvides og udfordres til nye initiativer på biblioteket.

”Jeg tør at være mere med børnene og gøre mere. Jeg kaster mig ud i mere på børnebiblioteket, så jeg ikke kun står bag skranken”

Projektet er for alle interviewede medarbejdere meningsfuldt, og trods udfordringerne udvikles der en tæt relation med daginstitutionerne og børnene, og for alle er det svært at slippe kontakten igen.

”Og jeg oplever jeg er en superhelt, for jeg kommer udefra, jeg er en superstar. Det var mega svært at sige farvel igen”

Konkluderende betragtninger

- Børnelitteratur kan meget mere end at fortælle gode historier, og er kilde til megen læring og vigtige diskussioner med børn.
- Kommunikationen i projektet er styrket af en arbejdsgruppe, som er let at kontakte og en (nu) aktiv Facebookgruppe, der synliggør et regionalt arbejdsfællesskab.
- Sprogstartsposterne i projektet er gennemarbejdede og gode, men der kan med fordel arbejdes på at medarbejderne mere formaliseret diskuterer indholdet med hinanden. Det er vigtigt, at digitalt indhold er driftssikkert og så let som muligt at tilgå.
- Samarbejdet med daginstitutionerne er en udfordring, vores praksisser er meget forskellige, og det kræver god og vedvarende kommunikation. Der kan med fordel arbejdes med mere direkte kommunikation fra projektets ledelse til daginstitutionerne, så medarbejderne ikke oplever at være alene om forløbet, fx gennem aktiv og forpligtende inddragelse af daginstitutionernes ledelse og personale.
- Medarbejderne rykker sig i forløbet, de udvikler nye tilgange til børn, nyt syn på egen faglighed og nye tiltag i biblioteket – superheltetræning.